

ԱՆԲԱԻԵԼԻՆ ԵՐԿՆԻ ԵՒ ԵՐԿՐԻ

Աճառեցին, երկնի եւ երկրի ի
խանձարուրս պատեցաւ:

Շարակամ

Հայ եկեղեցւոյ շարականագիրը Քրիստոսի մեծութիւնը ներկայացնելու համար, մեզի կ'ըսէ թէ, Անբաւելին, որ երկինքի եւ երկրի մէջ չէր բաւեր, խանձարուրին մէջ պատուեցաւ:

Այսօր, Սուրբ Մնունդ է, ու մէկը միւսին կը շնորհաւորէ. «Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ» ըսելով: Սակայն այդ ծնունդը, պարզ ծնունդ մը չէր անկասկած:

Իւրաքանչիւր ընտանիքի մէջ, երբ նոր երեխայ մը կը ծնի, ուրախութիւն է անիկա երբ մարդիկ կու գան շնորհաւորելու, բարի մաղթանքներ ընելու, անկասկած երեխայի ծնողքի սիրտը կը հրճուի, երբ ապագայի նկատմամբ կանխագուշակութիւններ կ'ընեն մեծ մարդ ըլլալու, կարեւոր մարդ դառնալու հասկացողութեամբ ու անկասկած՝ այդ ուրախութիւնը կը վարակէ ամբողջ ընտանիքը:

Սակայն Քրիստոսի պարագային, միմիայն ծնունդ մը չէ, այլ աստուածայայտութիւն է: Աստուած յայտնուեցաւ մարդոց մէջ: Ու ճիշդ անոր համար է, որ կ'ըսենք «Քրիստոս Մնաւ եւ Յայտնեցաւ»:

Երկինքը երկրի վրայ յայտնուեցաւ: Մեծութիւնը խոնարհ մտւորին մէջ ամփոփուեցաւ, ու մենք կարողացանք տեսնել աստուածային մեծութիւնը եւ աստուածային սէրը Հանդէպ մարդկութեան: Առանց այդ սիրոյ, մենք պիտի չկարողանանք հասկնալ քրիստոնէական հաւատքը, քրիստոնէական վարդապետութիւնը մինչեւ այդ պահը, երբ Աստուած մարդացաւ, որպէսզի մարդ աստուծոյ Հասնի, այսինքն՝ մարդ արարածը իր երկրաւոր հասկացողութենէն բարձրանայ դէպի երկնային հասկացողութիւնը, ու կարողանայ իր կեանքին մէջ, իր գործին մէջ, իր ընթացքին մէջ՝ Աստուծոյ սլատկերը արտայայտել, այսինքն՝ Աստուած բնակցնել իր մէջ:

Ահա այս է, որ այսօր տեղի կ'ունենայ Քրիստոսի ծնունդով: Աստուածութիւնն է, որ կը յայտնուի մեզի, որպէսզի մենք Աստուծոյ սլատկերը կարողանանք արտայայտել եւ արտացոլացնել մեր կեանքի մէջ: Կեանքի ընթացքին եւ պատմութեան ընթացքին բազում են այն մեծ անձնաւորութիւնները, որոնք մեծ ներդրում ունեցած են մարդկային կեանքին վրայ՝ ըլլալ ատիկա գիտական, ըլլալ ատիկա ճարտարապետական, ըլլալ ատիկա երաժշտական բնագաւառներու մէջ: Ինչպէս մեր պարագային՝ Գրիգոր Լուսաւորիչը, Սահակ Պարթեւը, Մեսրոպ Մաշտոցը, Վարդան Մամիկոնեանը եւ ուրիշներ: Եթէ երեկոյեան կամ գիշերը երկինք նայինք, պիտի տեսնենք թէ բազում են աստղերը, սակայն ցերեկը միմիայն արեւը կայ: Եւ Քրիստոս այդ արեւն է, ուր կը լուսաւորէ աշխարհը ցերեկ եւ գիշեր, որպէսզի մարդիկ կարողանան իրենց կեանքի ուղին ու ճանապարհը գտնեն:

Այսօր, սիրելի Հաւատացեալներ, մոգերը հեռաւոր վայրերէն՝ ծայրագոյն արեւելքէն կու գան Բեթղեհէմ խոնարհելու, երկրպագելու մեր տիրոջ Յիսուսի Քրիստոսի: Անոնք իրենց Հետ, նուէրներ կը բերեն, եւ այդ նուէրները թանկարժէք նուէրներ են: Սակայն միւս կողմէն կը տեսնենք որ, Հովուաց դաշտին մէջ նստող Հովիւները, որոնք երկինքէն աստուածային պատգամը լսեցին Հրեշտակներու բերնով, անոնք եւս եկած են խոնարհելու եւ երկրպագելու նորածին մանկան, աշխարհի Մեսիային եւ Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի:

Հարուստն ու աղքատը միասին են, որ կու գան այդ խոնարհ մտւորին մէջ, փարախին մէջ, Քրիստոսի երկրպագելու: Վայրկեանի մը համար մտածենք, եթէ Քրիստոս պալատի մէջ ծնած ըլլար, մինչ այդ խոնարհ, պարզ ու միամիտ Հովիւները պիտի համարձակէին երթալ եւ երկրպագութիւն ընել, այն մեծ արքային, որ փառաւոր պալատի մէջ կ'ապրի կամ ծնած է: Անկասկած Ո'Ջ պիտի ըլլայ պատասխանը: Քրիստոս իր ծնունդով իսկ, խոնարհութիւնը, համեստութիւնը սորվեցուց մեզի, որպէսզի աղքատն եւ Հարուստը միանան ու երկրպագութիւն ընեն, որպէսզի Հարուստն եւ աղքատը երկնային Հրեշտակին Հետ կարողանան փառաբանեն զԱստուած օրհնեցելով. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»:

Աստուծոյ համար, Հարուստն ու աղքատը, նոյն Հաւասար իրաւունքներն ու հասկացողութիւնը ունին: Եթէ նայելու ըլլանք Քրիստոսի կեանքի մէջ, Քրիստոսի քարոզութեան մէջ՝ Հարուստներուն ոչ թէ դատապարտեց, այլ Հարուստներուն նիւթականի գործածութիւնն է, որ եթէ սխալ է՝ դատապարտեց:

եթէ նայելու ըլլանք, Քրիստոս՝ իր ծնունդին ժամանակ, Հարուստ մոգերու նուէրները ստացաւ, ու իր թաղման ժամանակ, Հարուստի մը գերեզմանը գործածեց: Կարելորդ Հարուստը բերելն էր, մարդ անհատը բերելն էր՝ Հաւատքի, ուր անոր մէջ զԱստուած կը տեսնուի:

Քրիստոս եկաւ, որպէսզի մենք ողջ մնանք, կենդանի մնանք: Քրիստոս չեկաւ Հաւատքով եւ յոյսով մեռածներուն Համար, այլ Քրիստոս եկաւ Հաւատքով եւ յոյսով ապրողներուն Համար, որպէսզի տեսնեն թէ այս կեանքէն անդին յաւիտենականութիւն կայ: Եւ եթէ նայելու ըլլանք քրիստոնէական պատմութեան մէջ, թէ մեր տարեգրքին մէջ, Քրիստոսի ծնունդը եւ Քրիստոսի յարութիւնը, երկուքն ալ կեդրոնական կորիզը կը կազմեն քրիստոնէութեան: Մէկը՝ յոյսն է ապագային, եւ միւսը, անցեալին նայելով՝ յաւիտենականութեան առաջնորդողն է:

Քրիստոս ծնաւ Բեթղեհէմի խոնարհ մսուրին մէջ, որպէսզի մենք կարողանանք տեսնել այն մեծ յոյսը, այն մեծ ապաւէնը, այն մեծ ակնկալութիւնը, որ Քրիստոս պիտի բերէր աշխարհին, ու անոր յարութիւնը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ խոստումներու իրականացումը Հին կտակարանին մէջ գտնուող երկնային ճշմարտութեան իրականացման, ուր Մեսիայի գալուստը, Մեսիայի եւ Փրկչին ներկայութիւնը, մարդ անհատը առաջնորդելու դէպի յաւիտենականութիւն: Ի՞նչ պիտի արժէ այս եկեղեցիներուն մէջ Հաւատքով, զարդարել մեր տունները, զարդարել փողոցները, գեղեցիկ Հագուստներ Հագնիլ, մեր երեխաներուն նուէրներ տալ, սակայն Հոգիին մէջ չմտնել ծնունդին:

Մնունդը Հաւատքն է: Մնունդը երկնային ճշմարտութիւնն է: Մնունդը երկնային արեգակն է: Ու այդ արեգակին նայելու Համար, պայծառ աչքեր պէտք է ունենանք եւ մաքուր Հոգիներ, որպէսզի կարողանանք տեսնել ու Հետեւիլ Անոր: Քրիստոս այսօր, խոնարհ մսուրի մը մէջ ծնունդ առաւ: Աշխարհին աւետեց Աստուծոյ սէրը Հանդէպ մարդկութեան:

Ի՞նչ պիտի արժէ այն կրօնը, որ Հաւատք, Յոյս եւ Սէր չի կրնար տալ, իսկ քրիստոնէութիւնը՝ Հաւատքը, Յոյսը եւ Սէրը կու տայ: Յոյսը ոչ թէ անորոշութիւն է, այլ երաշխիքն է ապագային, եւ Սէրը Քրիստոսի տուած Սէրն է. «Միրեցեք զմիմեանս, ինչպէս ես սիրեցի զձեզ»: Ու Յակոբոս առաքեալը կ'ըսէ. « Եթէ կողքիդ կեցած եղբայրդ եւ քոյրդ չես կրնար սիրել, ինչպէ՞ս կ'ըսես թէ Աստուած կը սիրես »:

Այդ սէրը նոր կտակարանին միակ եւ մեծագոյն պատգամն է, եւ Քրիստոսի ծնունդը, երկնային սիրոյ առաջին եւ մեծագոյն յայտնութիւնն է, որ աշխարհին յայտնուեցաւ ու անոր Համար կ'ըսենք.

«Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ»:

Պարզ ծնունդ մը չէ: Որոշուող մեծ եւ սքանչելի է, որովհետեւ այդ խորհուրդին մէջ, ծնունդին մէջ, խորհուրդը մեծ է երկնային Հասկացողութեամբ:

Քրիստոնէութիւնն է, որ մարդկութիւնը լուսաւորեց, զայն առաջնորդելով երկրէն դէպի երկինք: Անոր մտածումը երկրայինէն փոխանցելու դէպի երկնայինին: Ու Հոս կը կայանայ քրիստոնէական կրօնքի մեծութիւնը: Ոչ թէ կրակով եւ սուրով եկաւ, այլ եկաւ թեթեւ անձրեւի մը նման ցօղելու Համար, եւ ոռոգելու քրիստոնեային ու Հայ մարդուն սիրտն ու Հոգին:

Մենք որպէս Հայ, Քրիստոսը ընդունած ենք: Մենք որպէս Հայ, Քրիստոսի Հետեւած ենք, ու Անոր ծնունդը տեսած ենք, մեր ժողովուրդի ծնունդը: Եթէ ազգերու եւ պետութիւններու Համար քրիստոնէութիւնը նորութիւն մըն է, նորաձեւութիւն մըն է, մեզի Համար քրիստոնէութիւնը զոհողութեան խորհրդանիշն է: Մեզի Համար, քրիստոնէութիւնը Հոգեւոր տարազն է, որ Հագած ենք դարերէ ի վեր ու մինչեւ այսօր: Մեր վրայէն չենք կրնար վերցնել՝ չենք վերցնել:

Ահա ծնունդը, անոր իմաստը եւ անոր կարեւորութիւնը: Եթէ Քրիստոսի ծնունդի մասին բանական-նութեամբ մտածելու ըլլանք, անկասկած որ աշխարհիկ պատիւը առաջ կը կանգնի սակայն, երկնային տնօրէնութեան առաջ, մեծ խորհուրդին առաջ մարդիկ միայն կրնան խոնարհիլ եւ երկրպագել այնպէս ինչպէս մոգերը ըրին, այնպէս ինչպէս Հովիւները ըրին գալու եւ երկրպագելու արքայից Արքային, իշխանաց Իշխանին, այն մեծ Փրկչին եւ Մեսիային, որ աշխարհ եկաւ, աշխարհը փրկելու: Երկինքը երկիր իջեցուց, մարդ արարածը երկինք բարձրացնելու Համար:

Ու այսօր, երբ բոլորուած ենք եւ Հաւաքուած ենք այս եկեղեցւոյ կամարներուն տակ, անոր մէջ Հոգի պէտք է դնենք, որպէսզի չէնք կարողանայ չնչել, կարողանայ ապրիլ քրիստոնէական ոգիով եւ քրիստոնէական շունչով: Եթէ դուք այսօր, եկեղեցի մտած էք, եւ նոյն մտածումներով, նոյն ապրումներով դուրս կու գաք, կը նշանակէ թէ, ծնունդը ձեզի Համար ոչ մէկ կարեւորութիւն ունեցած է, սակայն այն պահուն, երբ եկեղեցիէն դուրս կու գաք աշունացած Հոգիով, մաքրուած սրտով ու պայծառացած աչքերով, այն ատեն կը կարողանաք ըսել իրապէս Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ: Ու այդ ծնունդով է որ ապրած ենք, պիտի ապրինք եւ պէտք է ապրինք մեր ամբողջ կեանքի ընթացքին: Թող մեր Տիրոջ Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդը օրհնաբեր ըլլայ, ձեր բոլորին տան, ձեզ անհատապէս, ձեր գործերուն եւ ձեր կեանքին, որպէսզի Քրիստոսի ներկայութիւնը, Քրիստոսի Աստուածայայտնութիւնը մեր տուններուն մէջ բնակի ի փառս մեր եկեղեցիին եւ մեր ժողովուրդին. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ԱՂԱՆ ԱՐՔ. ՊԱԼԻՕԶԵԱՆ